

Duna–Tisza Közi Falugondnoki Hírlevél

X. évfolyam, 40. szám

2007/5.

Családi nap

Egyesületünk családi napot szervez **2007. augusztus 4-én, szombaton** a Bács-Kiskun megyei **Kunfehértón a tóparton, a volt Sporttábor területén**, melyre mindenkit szeretettel várunk. (A sporttábor Kunfehértó települést elhagyva, a strand bejárata mellett balról található.) **Érkezés reggel 9 órától folyamatosan.** Ki-ki addig marad délután, amíg kedve tartja.

A program házigazdája Kunfehértó önkormányzata, a fő szervezője ebben az évben is Kiss Zsigmond kunfehértói tanyagondnok.

A programban szerepel:

- szabadtéri főzés – főznek a mórakalmi, csemői, zsanai, tompai, szatymazi és más jelentkező falugondnok mesterszakácsok – lángos- és kolbászsütés is lesz a kelebiai asszonyokkal,

- vidám családi vetélkedő,
- vízparti pihenés, fürdés és meglepetések.

Hozza magával mindenki a párját, gyermekét, barátját, barátnőjét, szüleit, s akit gondol!

Az ebédet az egyesületi kasszából biztosítjuk.

Kérem, hogy mindenki hozzon magával tányért, poharat és evőeszközt is saját részére.

Süteményeket vagy pogácsát mindenkitől várunk egy-egy tányérral a közösbe, így körbe tudunk kínálni mindenkit. (Tavaly is sok finomságot kóstoltunk!)

Innivalót (sört, bort, üdítőt) mindenki hozhat magával.

A családi vetélkedő díjazására családonként 300-400 Ft értékű meglepetést várunk.

(Ez bármi lehet, ami eszetekbe jut a befőttől a söprűig, a kiskanál-tól a fakanál-ig, a gumibékától a kalapácsig. Egyáltalán nem muszáj érte boltba menni.)

József Attila:

Nyár

*Aranyos lapály, gólyahír,
áramló könnyűségű rét.
Ezüst derűvel ráz a nyír
egy szellőcskét és leng az ég.*

*Jön a darázs, jön, megszagol,
dörmög s a vadrózsára száll.
A mérges rózsza meghajol –
vörös, de karcsú még a nyár.*

*Ám egyre több lágy buggyanás.
Vérbő eper a homokon,
bóbiskol, zizzen a kalász.
Vihar gubbaszt a lombokon.*

*Ily gyorsan betelik nyaram.
Ördögszekéren hord a szél -
csattan a menny és megvillan
kék, tünde fénnel fönn a tél.
1929 nyara/1934*

Falugondnokok a civilekért Csemőn

A Pest megyei szakmai találkozó helyszíne Csemő volt. Bartha Alajosné, Csemő polgármestere köszöntötte a jelenlévőket, majd Csörszné Zelenák Katalin, a Duna–Tisza Közi Falugondnoki Egyesület munkájáról tartott beszámolót. Nagy Júlia, a Budapest Környéki Népfőiskolai Társaság titkára a találkozó lényegi elemének tartotta a falu- és tanyagondnokok, a civil szervezetek és szakemberek találkozóját, a személyes találkozásokon elhangzott tapasztalatok élményét, értékét, valamint azt, hogy a továbbiakban is személyes, szakmai kapcsolatban kell maradni egymással.

Közös erővel kell keresni a megoldást az aprófalvakban, a tanyákon élők helyzetének javítására. S azt, hogyan tudják megoldani a falus, tanya települések saját erőből a működtetési, fejlesztési gondjaikat, melyre több jó példa kínálkozott.

A rendezvény sokrétegűségét a jelenlevő civil szervezetek biztosították. A szakmai napon felszólalt többek között Malya Carmen, a Tanyavilág Kulturális Egyesület elnöke Albertirsáról, Eke Éva, a csemői Baba-Mama Klub vezetője, Marosi Mihály, a Faluvédő és Szépítő Egyesületből, Pólya Miklósné, a Virágos Csemő Sportegyesületből, az újszilvásiak közül pedig Sziráki Károly, az Újszilvási Sportegyesület elnöke. Kemenczés János a polgárőrséget, Perési Józsefné a nyugdíjasklubot képviselte. Az együttműködési lehetőségek felvázolásánál több civil szervezetnek sikerült leendő partnerekre találni. Mint kiderült, több településen már szoros kapcsolat alakult ki falu-, illetve tanyagondnok és a civil szervezet között. A szakmai napon felmerült gondok külföldi és a hazai (budapesti, esetleg elszegényedett) családok, beköltözők együttélésének kérdése, a faluközi közötti jobb együttműködés – miért működik egyik

településen jól, a másikon pedig alig vagy egyáltalán nem egy-egy civil kezdeményezés, szervezet, közösség? Dűlőutak állapota, hossza a jelenlévők településein. A tanyagondnokra háruló nagy mennyiségű napi munka ellátása, megszervezése.

Jól szervezett, szeretetteljes légkörben zajlott a program, igényes és színes volt, melynek szerves részét képezte a faluséta, a helyi, igényesen felépített új intézmények megtekintése, az egykori csemői tanyasi iskola – ma Orisek Ferenc fafaragó otthona, csodálatos népi szobrászati kiállítással. Közben jutott idő a barátkozásra, a beszélgetésre is. Mindnyájan élményekben gazdagon, feltöltődve és a következő találkozás reményében búcsúztunk el egymástól.

Szakmai nap Szentkirályon

Szentkirályon a Művelődési Házban Falugondnokok a civilekért – Civil együttműködés címmel szakmai napot szervezett a Falugondnokok

Duna–Tisza Közi Egyesülete. A szakmai napon Borota, Csikéria, Csólyospálos, Fülöpháza, Fülöp-jakab, Jakabszállás, Kisszállás, Kun-

adacs, Kunszállás, Szakmár, Szank, Szentkirály és Tompa települések civil szervezetei és falu-, illetve tanyagondnokai voltak jelen. Szabó Gelért, Szentkirály polgármestere mondott köszöntőt, és mutatta be a települést. A rendezvény színvonalát a helyi általános iskola tanulóinak tánccos, illetve hangszeres előadása is növelte. Minden résztvevő civil szervezet, valamint a falu- és tanyagondnokok egyenként lehetőséget kapott a bemutatkozásra. Széchiné Marton Éva ismertette a civil szervezetek pályázási lehetőségeit, felhívta a figyelmet egy-egy pályázat megírásánál és a pályázat elszámolásánál. A szakmai tanácskozást követően az érdeklődők látogatást tettek a Lakiteleki Népfőiskolán.

Perben – haragban

*„Hajdanában, amikor még
Így beszélt a magyar ember:
Ha per, úgymond, hadd legyen per!”
(Arany)*

Most is aktuálisnak érzem Arany János versének mondanivalóját. Bizony, most is, ha valaki felkiált örömeiben, hogy: „*Istenem, uram, / Beh szépen / Fütyül az én madaram!*” – a szomszéd vagy a koma ezt megfellebbezi, állítván, hogy a füty az övé, a füty az neki dukál...

Ha mindenütt így van ez, miért lenne másképpen a falugondnoki civil szervezetek háza táján?

Egyesületünk az elmúlt év végén kilépett a szövetségből.

Mi vezetett ehhez a folyamathoz? A perek, lejárata-sok sokasága, amivel egyesületünknek is szembe kellett néznie. A Szövetséget megalakulásától kezdve (lásd az alakuló ülés somogyiak által készített videofelvételeit!) viták, ellenségeskedések kísérik.

Kiteljesedett ez a folyamat a 2005. évi rendes évi közgyűlésen Vértesacsán és Budapesten (amikor Kemény Bertalant megfosztották a közgyűlés levezetésének lehetőségétől), előre vetítette, hogy a nézeteltérések pereskedéshez vezethetnek.

Balassagyarmatra 2005. július 2-án szabálytalanul rendkívüli közgyűlés hívott össze a szövetség akkori el-

lenőrző bizottságának elnöke (ma az egyik társelnök), s a közgyűlés mindenféle döntést hozott. Négy egyesület a Bíróságon keresetet nyújtott be a július 2-i közgyűlés határozatainak megsemmisítése érdekében, mely-lyel a megyei bíróság is egyet értett, a határozatokat megsemmisítette, s végül ez a Legfelsőbb Bíróság döntése alapján ebben az évben emelkedett jogerőre.

Novemberre rendkívüli közgyűlés összehívását kezdeményezte néhány egyesület, melyen Kemény Bertalannak bizalmatlanságot szavaztak, visszahívták és leváltották, a régi vezetőség néhány tagja ellen bizalmatlansági szavazást kezdeményeztek, megváltoztatták a szövetség alapszabályát, kizárással fenyegettek meg néhány egyesületet (egyesületünket is!) Az Ítéltábla idei döntése szerint a tisztségviselők indok nélküli visszahívása a demokratikus működés elvével ellentétes. Így az Ítéltábla a törvénysértő határozatokat megsemmisítette és a szövetség volt vezetőit tisztségükbe visszahelyezte.

Az új vezetés kezdeményezésére bankszámla-záró-lások, rendőrségi feljelentések, lejárato levelek kísérték ezt a folyamatot.

Kemény Bertalan szavait idézem: „*Úgy látszik, hogy a magyar közállapotok 15 éves (55?) tapasztalatai megfelelő ötlet-repertoárt adnának ahhoz, hogy miként lehet gyanakvással, gyanúsítással, rágalommal lejárati, majd utána megszerezni egy addig jól (bár nem tökéletesen) működő szervezet feletti irányítást.*”

Zelenák

Számítás- technikai képzés és vizsga Kelebián

Fotópályázat

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete fotópályázatot hirdet falu- és tanyagondnokoknak.

Képeket várunk a településükről, annak jellegzetes tájairól, épületeiről, egyéb nevezetességeiről, s a falu- és tanyagondnoki munkáról, az egyesületi életéről.

A legjobb képeket bemutatjuk hírlevelünkben és kiadványainkban, és készítőik díjazásban részesülnek.

A képek papíralapon és CD-n egyaránt benyújthatók.

A képeket a kecskeméti irodába várjuk (6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A).

A képek beküldésének határideje **2007. szeptember 30.**

Eredményhirdetés a decemberi lakiteleki továbbképzésen.

Tizenöt település Pusztamérgesen

Nem csak a boroknak van hírneve

Pusztamérgesen a Falugondnokok a civilekért – Civil együttműködés című szakmai napra Csongrád megyei falu- és tanyagondnokokat vártunk, valamint a falugondnoki települések civil szervezeteinek képviselőit. Tizenöt település képviseltette magát több mint 40 fő részvételével. A részt vevő civil szervezetek képviselői többek között ifjúsági klubok, vöröskeresztes egyesületek, tűzoltóegyesületek, Élhetőbb

Életért Egyesület, alkotóház, polgárőr egyesületek, nyugdíjasklubok képviselői számoltak be a munkájukról. A szakmai nap célja a falugondnokok és a településeken működő civil szervezetek kapcsolatépítése, az együttműködés lehetőségeinek feltérképezése volt.

Balla Zsolt alpolgármester köszöntötte a jelenlévőket, és bemutatta a falut, melynek hajdani neve Asszonyszállása volt. Ugyanis IV.

László király itt szállt meg kun aszszonyaival. A XVI. században a törökök többször feldúlták a települést. 1642-ben nagy kiterjedésű pusztaként említik – birtokosai után – Mérgespuszta néven. 1902-ben egy vállalkozó szellemű bankár, Ormódi Béla vásárolta meg: felparcellázta, és a pusztát legkietlenebb részén egy 300 holdas szőlőtelepet létesített. Az ő munkássága alapozta meg a pusztamérgesi borok hírnevét. A község 1908-ban nyerte el önállóságát. 1992-ben beindult a falusi turizmus, főként Dániából, Németországból érkeztek vendégek. Fokozatos és tervszerű fejlesztés következtében 1993-ban egy olasz beruházó vízi-szárnyasvágó és -feldolgozó üzemtet hozott létre (FOBU Kft.), ma már több mint 400 milliós, zöldmezős beruházással. 1995-ben a község önkormányzata 100 hektáros területet nyilvánított védetté. Ebből 60 hektár a Pusztamérgesi-Láperdő, míg 40 hektár a Mérgesi-Puszták területe. Célja, hogy őrizze meg a terület jellegét és jelentős természeti értékeit, a vidék sajátos arculatát. Biológiai

Az alpolgármester köszöntője

Tisztelettel köszöntöm a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesülete által szervezett Falugondnokok a civilekért – Civil együttműködés című szakmai napokon megjelenteket. Nagy örömről szolgál, hogy többek között Pusztamérges, ez az 1200 főt alig meghaladó kis település is otthont adhatott egy ilyen rangos szakmai rendezvénynek.

Nem hiszem, hogy önöknek kellene ragoznom annak a fontosságát, hogy mennyire nehéz, szerteágazó és felelősségteljes feladata van annak, aki emberekkel foglalkozik, törődik. Talán nincs is az élővilágnak egy olyan teremtménye, mely ilyen sok odafigyelést, gondoskodást igényelne, mint az ember. Ez a gondoskodó figyelem természetesen életkoronként más és más.

Erre a nehéz feladatra igyekszik kiképezni a magyar oktatási rendszer az egyes korosztályok megfelelő pedagógus végzettségű szakembereit. Az egészségügy adott szakterületein a lehető legfelkészültebb dolgozókat. A közbiztonságot fenntartó rendvédelmi szervek tagjait. Hétköznapi életünk ügyes-bajos dolgait segítő ügyfélszolgálatok dolgozóit. De akár idesorolhatnám a ma oly divatosnak tekinthető szóvivők feladatát is.

Bár úgy gondolom, talán éppen a falu- és tanyagondnokoknak kell a legkevésbé mondanom, hogy önök szinte ötvöznek mindent, hisz a falutól akár több kilométerre lévő tanyán olykor-olykor segíteniük kell egy-egy kisebb sebet bekötöni, a közüemi számlát értelmezni, az ajtót záró lakatot ellenőrizni, és még sorolhatnám a végtelenségig, hogy mi mindent kell még megoldaniuk, vagy pedig csak egyetlen szót ki-mondani: szeretet. S talán már többet is tettek, mint ha orvost, rendőrt vagy bárki más szakembert hívtak volna.

Önök a munkájukat a legnagyobb hivatással űzik, s ma eljöttek Pusztamérgesre, hogy ezt a szeretetteljes gondoskodó munkát még felkészültebben, a civil tapasztalatokat kicserélve még rátermettebben végezhessék.

Kívánok önöknek tartalmas és hasznos eszmecserét, s mint pedagógus, jó tanulást. De kérem, ne feledkezzenek meg arról sem, hogy az a legfontosabb: legyenek boldogok, és érezzék magukat jól!

Balla Zsolt
Pusztamérges

képzésben szolgálja az oktatást és a kutatást, valamint a csak pihenni, kirándulni vágyókat. 1996. november 6-án Münchenben Átfogó Falufelújítási különdíjat (Oscar-díjat) kapott Pusztamérges egyetlen magyar településként. Ugyanebben az évben a Virágos Magyarországért pályázaton a falvak kategóriában az első helyezést a település kapta, amely eredményeképpen 1997-ben európai szinten képviselte Magyarországot község kategóriában a Virágos Európáért megmérettetésen, ahol III. helyezett lett a település.

Kónya Gábor, a Pusztamérgesi Középiskola, Szakképző Iskola és Kollégium igazgatója ismertette az iskola múltját és jelenét. A szervezők műsorral is kedveskedtek a vendégeknek: fellépett az általános

iskola Happy Jumpers ugróköteles csoportja, majd Csala Istvánné mondott verset. Budainé Nagy Katalin a civil partnerségről tartott előadást a szakmai nap keretében. A szünetben a vendégek nagy érdeklődéssel tekintették meg a három pusztamérgesi amatőr festő (Figura Károlyné, Vass Sándor, Dancs Miklós) kiállítását. Ezt követően a helyi tanyagondnoki szolgálat bemutatására került sor, majd a civil szervezetek ismertették a hallgatósággal munkájukat. Pusztamérges területről három civil szervezet képviselte magát, a Polgárőr Egyesület, az Őszikék Nyugdíjas Klub és a Pusztamérgesi Ifjúsági Szervezet (PISZ). Az ő rövid beszámolójuk után minden falu- és tanyagondnok, illetve civil szervezet képviselője be-

számolt saját munkájáról, nehézségeiről, élményeiről, az élet adta tapasztalatairól. A beszámolók végén Csörszné Zelenák Katalin, a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője vázolta fel az együttműködés lehetőségeit.

Ebéd után a sportpályán a Szent Flórián Önkéntes Tűzoltó Egyesület ifjúsági rajának bemutatóját tekinthették meg az érdeklődők. A nap zárásaként pedig Pusztamérges külterületén a gyökérszén szennyvíztisztító telepre látogattunk el, melynek működését és alkalmazását a tervező mutatta be.

Igazán tartalmas napot tölthettünk együtt, mindannyian élményekkel gazdagabban térhettünk haza.

Ótott-Kovács Benőné
tanyagondnok

Összejövetel Sarkadkeresztúron

A Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének legutóbbi találkozója Sarkadkeresztúron, Békés megyében a könyvtárban volt. Célunk, megismertetni egymással a civil szervezeteket, illetve lehetőségeket, megoldásokat keresni együtt a falugondnokok, tanyagondnokok és a civil szervezetek egymással való együttműködésére, kapcsolat-építésre, pályázati együttműködésre.

Nagy Mihály polgármester bemutatta a községet. Három éve működik náluk a tanyagondnoki szolgálat. Településükön húsz civil szervezet dolgozik. Az önkormányzat térítésmentesen biztosítja számukra a közösségi házat. Megtudtuk: a helybeliek elsősorban mezőgazdaságból élnek, ám gazdáik a földek alacsony koronaértéke miatt versenyképtelenek. A sarkadi kistérség a rendszerváltás után csaknem tízezer munkahelyet veszített. Számos nagyobb cég, termelőszövetkezet szűnt meg. Komoly problémát jelent, hogy a munkanélküliség életfor-

mává vált, mivel nagyon kevés a különbség a minimálbér és a segélyek között, az emberek inkább nem mennek el dolgozni. A fiatalok pedig elvándorolnak a településről. 2006-ban mindössze nyolc gyerek született a faluban. A demográfiai mélypont megpecsételi intézményeik sorsát. A polgármester problémaként fogalmazta meg azt is, hogy a korszerűtlen úthálózat miatt megyéjükbe nem jönnek új befektetők. Sőt meg sem állnak nálunk, hanem a szomszédos Romániában telepednek le. Úgy véli, kistelepülésekben gyakorlatilag megállt az élet. Mint mondta, mindezek ellenére nincs elkeseredve. Szerinte, aki dolgozni akar, az talál munkát. Sokan Gyulára vagy Békéscsabára ingáznak naponta. Településükön pedig folyamatosak az infrastrukturális fejlesztések. Van kerékpárút, teljes a gáz- és ivóvízhálózat, kiépült a kábeltévé, sikerült megvalósítani a házi szociális gondozást és jól működik a jelzőrendszeres hálózat is, amelyet hetvenen vesznek igénybe. Van saját sportcsarnokuk, és hamarosan új óvodát építenek.

Budainé Nagy Katalin egyik előadóként elmondta: az együttműködés és az összefogás jelenthet kiutat a kistelepülések számára. Szerinte a problémákat inkább kihívásnak kell tekinteni. Az Alföldi Civilekért Alapítvány vezetője lelkesítette a kis civil szervezeteket az együttműködésre, és mondanivalóját a sokéves tapasztalatokkal támasztotta alá.

Ezek után a Falugondnokok Duna–Tisza Közi Egyesületének ügyvezetője, Csörszné Zelenák Katalin bemutatta az egyesület tevékenységét, működési területét. A találkozás alkalmával lehetőség nyílt a szervezeteknek az ismerkedésre, ami számtalan együttműködés kialakítására adott lehetőséget.

Szó volt az erdélyi kapcsolatépítési lehetőségekről, bemutatva az ERMACISZA-val közös kezdeményezést, pályázatot, melyhez a jelenlévők kapcsolódni kívántak.

Újabb képzési lehetőség falugondnokoknak

Lehetőség a visszaútra

Egyesületünk tanya- és falugondnokai Molnár Ferenc előadása során a tavalyi lakiteleki továbbképzésen döbbsentek rá, hogy közvetlen környezetükben milyen magas az ellátatlan szenvedélybetegek, ezen belül is döntően az alkoholisták száma. Róluk a társadalom vagy nem vesz tudomást, vagy megbélyegzi őket. Holott az alkoholizmus, akár csak a többi szenvedélybetegség, gyógyítható. A nyilvánvaló tünetekre sok esetben eddig fel sem figyeltek a falugondnokok. A segítségnyújtás, kezelés eszközeiről és módjáról pedig nem sokat tudnak. Általánosságban elmondható, hogy e jelenséghez nem a probléma súlyához mérten állnak hozzá, mert erre nincsenek kellően felkészülve. Világossá vált, hogy a különösen veszélyeztetett területen dolgozó szakemberek részére segítséget kell nyújtani a szenvedélybetegségek felismeréséhez, a probléma iránti

érzékenység és a megoldáshoz szükséges együttműködési készség kialakításához.

Ugy gondoltuk, ennek leghatékonyabb módja az lehet, ha a tanya- és falugondnokok, szociális területen dolgozó szakemberek, önkéntesek és civil szervezetek részére szenvedélybeteg-segítő és munkaerő-piaci ismeretek témában 40-40 órás továbbképzéseket szervezünk. Erre a Főplébániai Karitás Alapítvánnyal együttműködve 18 482 000 forint uniós támogatást nyertünk a már jól ismert „A társadalmi befogadás elősegítése a szociális területen dolgozó szakemberek képzésével” elnevezésű HEFOP pályázati keretből. A támogatás mintegy 115 Bács-Kiskun és Csongrád megyei tanya- és falugondnoknak, szociális szakembernek nyújt lehetőséget arra, hogy a képzési program sikeres akkreditálását követően a képzési kötelezettség teljesítéseként is elismerhető tanfo-

lyamokon vehessenek részt. Projektünk címe: Retúr – Szenvedélybetegek aktív élethez segítése.

A szenvedélybetegek speciális segítségére szorulnak. A segítők ezekre a speciális készségekre tesznek szert a képzés során. A szenvedélybeteg-segítő, valamint a munkaerő-piaci továbbképzéseken elsajátított ismeretek segítségével az érintettekben fel kell kelteni a belső igényt a változásra, élethelyzetük megoldására, a társadalomba való visszailleszkedésükre. Projektünk közvetett célja nem más, mint „retúrjegyet adni az ellátottak kezébe”, és ösztönözni őket arra, hogy éljenek is a visszaút lehetőségével. Nem titkolt célunk az is, hogy a tanfolyamok résztvevői között újszerű együttműködési forma alakuljon ki. A szenvedélybetegek ellátása területén megtörténjen a szociális szolgáltatások összehangolása.

Tóth Márta projektvezető

Fülöpházán jártunk

„A nők munkavállalásának ösztönzése az aprófalvakban és a tanyavilágban” című programunk során következő szabadidős napja Fülöpházán került megrendezésre. Kis csapatunkat Darvas Rita Melinda, Galamb Imréné és Sipos Krisztina fogadta nagy szeretettel. Az előkészületekből és a vendéglátásból a hölgyek csa-

ládja, barátai és ismerősei is kivették a részüket. A délelőtt a Kiskunsági Nemzeti Parkban töltött lovas-kocsikázással telt, ahol a volt csoporttársak megoszthatták egymással a képzés zárása óta szerzett élményeiket. A kirándulást egy közös ebéd és kötetlen beszélgetés zárta.

Különösen örömünkre szolgált, hogy Sipos Krisztina, az a hölgy is, aki a képzés végén a nyílt munkaerőpiacon talált magának munkát, részt tudott venni a szabadidős napon.

Ezúton is köszönjük a szervezők szíves vendéglátását. Legközelebb Újszilváson találkozunk!

Moiskó Csilla

Ismeri ön az ÚMVP-t?

Nem?! Akkor most elmondom. Az ÚMVP betűszó az Új Magyarország Vidékfejlesztési Programot takarja, és mint ilyen, hét évre meghatározza Magyarország mezőgazdasági és vidékfejlesztési politikáját. A téma időszerezését pedig az adja, hogy most készül. Illetve már elkészült, csak éppen az Európai Unió illetékesei teljes átdolgozásra visszadobták, mivel nem felelt meg az EU vidékfejlesztési céljainak.

Még mielőtt abbahagynák e sorok olvasását, elmondom, hogy a tervezéshez hozzá lehet szólni. Fórumokon szóban, érdekvédelmi szervezeteken keresztül vagy akár levélben, e-mailben (azaz drótpostán). De mi az hogy lehet? Kell. Egyrészt az EU kötelező egyeztetést ír elő a társadalom érintett csoportjaival (ez sokáig nálunk nem volt divat, meg is próbálják kijátszani), másrészt végük végre tudomásul, hogy akik az EU-ban nem hallatják a hangjukat, nem verik az asztalt, nem öntenek le több tonna krumplit a minisztérium elé, nem törnek-zúznak dühükben (ez utóbbiakat csak külföldön csinálják, de hatékonyan), azoknak az érdekeit senki más nem fogja helyettük képviselni.

Mégis mi a baj a benyújtott tervvel? Az EU jelenlegi célkitűzése az, hogy élhetőbb vidéket teremtsen. A mi programunk pedig nem tenne mást, csak a jelenlegi rossz struktúrát konzerválná, sőt a vidéket még „élhetőlenebbé” tenné. Mert eszerint az elkövetkezendő hét évben a beruházástámogatások és az infrastruktúra-fejlesztések dominálnának. Ráadásul ezeket is úgynevezett életképességi határhoz kötnék, melynek alapján az élethivatásszerűen mezőgazdasági tevékenységből élő gazdaságok csupán 22%-a adhatna be pályázatot! Ehhez képest elképesztően kevés jutna a fiatal gazdák és az idős gazdák támogatására, amelyre az agrárium súlyos demográfiai helyzete miatt lenne szükség.

Az agrár-környezetgazdálkodás területbővítésére hét éven keresztül semmi lehetőség nem lenne, hiszen a jelenlegi kormány a teljes forráskeretet már 2005-ben lekötötte. Ráadásul a források nagy részét az alap- és integrált programokba bejelentkezett iparszerű tömegtermelést folytató nagyüzemek viszik el az ökogazdálkodás, vizes élőhelyek fenntartása, extenzív gyepgazdálkodás stb. elől. Az ökológiai állattartás és az őshonos állatfajták támogatása pedig teljesen eltűnt a programból.

A vidéki életminőség javítására – a szólammal elmentésben – mindössze a beruházástámogatásra tervezett összeg felét szánna a program. A LEADER-programokra szánt összegből pedig csak arra derül fény, hogy a helyi közösségek kezdeményezéseire a program nem tartana igényt.

Az ÚMVP teljes szövege a minisztérium honlapjáról tölthető le (www.fvm.gov.hu) Vigyázat! A retorika nagyon szép, a lényeg a táblázatokban van elrejtve. Aki nem akarja e vaskos dokumentumot elolvasni – bár nagyon ajánlom, hogy legalább a saját közösségükre vonatkozó részt keressék meg benne –, azoknak ajánlom az ÚMVP-nek a www.nakp.hu honlapon található magyarázatát. És mindenkit arra bátorítok, hogy vitassák meg, szóljanak hozzá. Korábban e lap hasábjain a tanyákról

szóló cikksorozatban arról írtam, hogy a tanyák több mint fele nem vehet részt a különféle vidékfejlesztési programokban, mert városokhoz tartozik. Örömmel jelentem, hogy ebben az ÚMVP-ben figyelembe vették érveinket, melyet minden lehetséges fórumon hangoztattunk és drótpostán is észrevételeztünk. A program szerint a következő városok külterületei is részesülhetnek majd a vidékfejlesztési támogatásokból:

Abony	Kiskunfélegyháza
Albertirsa	Kiskunhalas
Baja	Mohács
Békés	Monor
Békéscsaba	Mór
Bonyhád	Nagykátá
Cegléd	Nyíregyháza
Debrecen	Orosháza
Edelény	Pápa
Gyula	Pilis
Jászberény	Siklós
Kaposvár	Szekszárd
Kecskemét	Szigetvár
Keszthely	Tapolca
Kiskőrös	Tata

Kimaradt valamely város, amely jelentős külterülettel rendelkezik és eddig nem volt jogosult vidékfejlesztési támogatásokra (vagyis azok, melyek laksűrűsége nagyobb 120 fő/km²)? Akkor MOST tessék szólani.

Malya Carmen

Homokrézsi Tanyavilágért Egyesület
malyacarmen.albertirsa@telehaz.hu

Falugondnokság Erdélyben

Ezzel a címmel jelent meg szakmai útmutató a falugondnoki szolgálatok erdélyi elindításához és működtetéséhez, melyet az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvánnyal közös kiadásban jelentettünk meg. A kiadvány megjelenését a Nemzeti Civil Alapprogram és a Szülőföld Alap támogatta. A kötet legfontosabb írásai: Balázs Sándor: A Falugondnoki szolgálat Erdélyben; Kemény Bertalan: Tájékoztató a magyarországi falugondnoki szolgálatról; Halász Péter – Kemény Bertalan: A hazai falugondnok rendszer partiumi és erdélyi bevezetésének célszerűsége és lehetőségei - Két tanácskozás tapasztalatai; Kótai Levente: Az erdélyi falugondnoki hálózat kiépítése érdekében az eddigiekben tett lépések. Az ERMACISZA hálózat, civil társadalom és közösségépítő szerepe, Kissé Dénes: Erdélyi falvak a 21. században, Bodó Barna, László Réka: A falugondnokság meghonosításának lehetőségei a szociális ellátás romániai jogi keretei között, Gáti Attila: Az RMDSZ vidékfejlesztési és falupolitikája, Az Erdélyi Falugondnokok Szövetségének Alapszabályzata.

Szolgáltatunk Pusztamérgesen

Fontos az idősek felkarolása

Községünkben 2004-ben indult el a tanyagondnoki szolgálat, azóta dolgozom tanyagondnökként. A külterület négy körzetből áll. A dűlőutak nehezen járhatóak, nyáron nagy a homok, télen a hóakadályok nehezítik meg a tanyákra való kijutásunkat. A dűlőutak teljes hossza 52 km. A külterületi lakosok száma 309 fő, nekik próbálunk segíteni, a mindennapjaikat megkönnyíteni. 2006 elejétől jelzőrendszeres szolgálat működik, öt tanyában szereltek fel készüléket, amely biztonságot és segítséget nyújt az idősek számára.

Szolgáltatunk a Szociális Alapszolgáltatási Központ keretein belül működik. Sok feladat vár rám tanyagondnökként, például a napi meleg ebéd házhoz szállítása, bevásárlások, gyógyszerírás, -kiváltás, számlák befizetése, hivatalos ügyek intézése, közgyógy-igazolványok megújítása, meghatalmazással nyugdíjak átvétele, betegek orvoshoz szállítása, védőnő szállítása újszülöttekhez, családokhoz, téli tüzelő megrendelése, házhoz juttatása; több tanyára ivóvizet, az óvodába, az általános iskolába pedig

reggelit, uzsonnát és ebédet kell hordani. De munkámhoz tartozik a nyugdíjasklub tagjainak különböző összejövetelekre való eljuttatása, hivatalos levelek, szórólapok terjesztése is. Tehát nagyon szerteágazó az a tevékenység, amelyet végzek.

Munkatársaimmal igyekszünk az emberségesebb élet lehetőségét segíteni, az elmagányosodást kiküszöbölni, és az információáramlást elősegíteni. Egyre többen veszik igénybe a segítségünket, megtisztelték bizalmukkal, és szeretetükbe fogadtak minket. Ezt leginkább abból érezzük, hogy elfogadtak bennünket, hogy várnak, megbíznak bennünk, és családtagként tekintenek ránk. Nagyon fontosnak tartjuk az idősek elmagányosodását, elszigetelődését megelőzni. Nálunk is sok az egyedül élő, idősek ember. Társát elvesztette, a családja a távolság miatt, vagy a munkája miatt nagyon ritkán tudja időse hozzátartozóját meglátogatni vagy segíteni neki. Ezért próbálunk minél több időt beszélgetéssel, látogatással tölteni, és ezen a nehéz időszakon átsegíteni őket. Nagyon sok türelemre, megértésre van szük-

ség ahhoz, hogy az idősek emberek bátran el merjék mondani gondjaikat, problémáikat.

A második nagyon fontos célunk az idősek emberek egészségének megőrzése, szinten tartása. Amikor az egyesületnél elindult a vérnyomásmérő program, szolgálatunk is jelentkezett, és azóta is rendszeresen mérjük az idősek vérnyomását. Nagyon szeretnénk egy vércukorszintmérőt vásárolni, sajnos a hipertónia és a diabétesz gyakran előforduló betegségek nálunk is. Ezekre jellemző, hogy sokáig tünetmentesek, de amikor a betegség kialakul, nagyon nehezen gyógyítható és nehezen tartható szinten. Ezért nagyon fontosak a folyamatos és rendszeres szűrések. Minden évben a védőnő és a háziorvos közös munkájának köszönhetően 2-3 napos szűrőprogramokat rendezünk. Erre is ösztönözzük az időseket, hogy vegyenek részt a szűréseken.

Fontos erőfeszítésünk az is, hogy olyan munkaköri légkört tudjunk kialakítani, amelyben egymás munkáját tudjuk segíteni. Sokszor találkozunk munkánk során lelki eredetű nehézségekkel, melyen csak úgy tudunk enyhíteni, ha teljesen átérezzük az idősek ember fájdalmát, bele tudjuk magunkat képzelni a helyzetébe, ez viszont ránk is komoly lelki hatással van. Ezért fontos az, hogy olyan légkör alakuljon ki a munkahelyen, ahol egymásra odafigyelve, segítve tudunk együttműködni. Megbeszélhessük egymás között azokat a gondokat és problémákat, amelyek munkánk során előfordulnak.

Jó kapcsolat kialakítására törekszünk a polgármesterrel, a polgármesteri hivatallal, a képviselő-testülettel. Önkormányzatunk nehéz anyagi körülmények között működik, ténylegesen minden napért meg kell harcolni, hogy talpon tudjanak maradni. Bármilyen gonddal, problémával hozzájuk fordulhatunk, mindig segítenek.

Úgy érzem, munkánkat megbecsülik és elismerik. Fontosnak tartják az idősek felkarolását, azt, hogy a bajba jutott embereket fel kell kutatni, és segíteni kell rajtuk. Ez a megbecsülés, az idősek szeretete, irántunk való bizalmuk olyan erőt és kitartást ad munkánk során, amiért azt tudja az ember mondani mindennap, hogy ezért érdemes ezt a szolgálatot végezni. Bízom abban, hogy ez továbbra is így marad!

Ótott-Kovács Benőné
tanyagondnok

Puli tanyaőrző szolgálat

Csengődön is nagyon fontos a külterületen élő lakosság, és kiemelten az idősek korcsoport biztonsága, esélyegyenlőségének növelése, ezért mindannyian örömmel fogadtuk a Kiskőrösi Rendőrkapitányság indítványát, hogy fogjunk össze közösen, az itt élő emberek érdekében.

2007. július 3-án a község házán közérdekű megbeszélés zajlott, amelynek résztvevői voltak Baltás István polgármester, Rádulyné dr. Petrányi Júlia jegyző, Bóbis Attila rendőrhadnagy, körzeti megbízott alosztályvezető Kiskőrösről, Judák Zoltán törzssászlós, körzeti megbízott, a Csengődi Önvédelmi Egyesület vezetője, Szmutka György, a szociális intézmény részéről dr. Jamrik Kiss Edit intézményvezető. Lajtert Gábor külterületi postás is a meghívottak között volt, de munkája miatt nem tudott részt venni a megbeszélésen.

Különlegesnek azért volt ez nevezhető, mert megalakult egy olyan csoport, amelynek szívében a bűnmegelőzés, a biztonság, a felderítés, az odafigyelés, a szociális biztonság fokozása és egy problématérkép elkészítése a tanyavilágban.

A „PULI” TANYAŐRZŐ SZOLGÁLAT július 20-tól kezd meg a közös kiszállásokat, térképezi fel pontosan a külterületeket a tanyagondnokokkal együtt. Szórólapokat is el szeretnénk juttatni a lakossághoz, amelyen a szolgálatról információkat, illetve fontos telefonszámokat találhat majd az itt élő lakosság.

Július 27-én, a Kulléri Iskolában, 18 órakor kezdődő Tanyafórum programja:

– A Família Szociális Alapszolgáltatási Központ, valamint az új tanyagondnok bemutatása – dr. Jamrik Kiss Edit intézményvezető

– Áttekintés a község dolgairól – Baltás István polgármester

– Bemutatkozik a „PULI” TANYAŐRZŐ SZOLGÁLAT

Vendégeink: Bóbis Attila rendőr hadnagy, körzeti megbízott, alosztályvezető Kiskőrösről, Judák Zoltán törzssászlós, körzeti megbízott, a Csengődi Önvédelmi Egyesület vezetője, Szmutka György, Lajtert Gábor külterületi postás.

Dr. Jamrik Kiss Edit
intézményvezető

Tanyavilágban Élők Érdekvédelmi Egyesülete

Figyelünk a szegénységre

Egyesületünk ez év tavaszán alakult azzal a céllal, hogy a Gyula tanyavilágában élőket összefogja, érdekeiket érvényesítse, a tanyasi életmódot népszerűsítse programjain, rendezvényein keresztül. Az egyesület megalakulását megelőzte a Külterületen Élők Egyeztető Fórumának két évvel ezelőtti létrejötte, melynek célja a Gyula környéki tanyavilágot összefogó hálózat kialakítása volt. Miután ez megvalósult, hatékonyan működött, szervezett egyesületi forma létrehozására gondoltunk. Létrejöttünk elsősorban annak köszönhető, hogy a tanyavilágban élők helyzete mindenféle tekintetben kritikussá vált, mind az utak, mind a különféle szolgáltatások elérhetőségének tekintetében, teljes joggal éreztük úgy, hogy másodlagos lakói vagyunk városunknak.

Alapszabályunkban különös figyelmet szenteltünk a tanyákon élők életkörülményeinek javítására, a hátrányos helyzetűek támogatására, a tanyasi infrastruktúra fejlesztésére, és egy tanyasi információs központ létrehozására is, mely a tanyavilágban élőket hétköznapijaiban segítő központként funkcionálna. Egyesületünk tagjai túlnyomórészt tanyavilágban élő emberek, akik a várost körülvevő legkülönbözőbb tanyasi kerületekben laknak, élnek. Ők azok a tagok, akik az adott terület problémáit összefogják, összegyűjtik, és a közigyelés elé terjesztik.

Üléseinket havonta tartjuk, számba vesszük a tudomásunkra jutott problémákat, megbízzuk azon tagjainkat, akik intézkednek az adott ügyekben. Számos eredmény köthető már hozzánk útfejlesztés, közvilágítás, személyes problémák megoldása ügyében. Egyesületünk a gyulai képviselő-testület által is elismert és komolyan vett szervezet, az ülésekre rendszeresen meghívást kapunk, a tanyavilágot érintő ügyekben felszólalhatunk. Munkánkat a kölcsönös szeretet és tisztelet, sok utánajárás, tetterekészség és kitartás jellemzi, mely tulajdonságainkat a jövőben is meg szeretnénk tartani.

Egyesületünk az elmúlt évben számos programot szervezett. Érdek-képviselési lakossági fórumainkon keresztül tartjuk fent a tanyákon élőkkel a kapcsolatot, melynek már hagyományt teremtünk. A nyár folyamán Tanya-napot szerveztünk, melyre számos vendéget meghívtunk. A vendégeket színes programok várták. Munkánkkal népszerűsítettük a tanyasi létforma előnyeit és hagyományait. Számos esetben felhívtuk vezetőink figyelmét erre a társadalmi rétegre, mely sokszor nagy elmaradottságban és szegénységben él. Ennek köszönhetően készítettünk és adtunk be pályázatot mobiltelefonok vásárlására a tanyagondnoki szolgálattal, mely sikerrel zárult, és ennek köszönhetően az egyesületünk által kijelölt 75 rászorult, a várostól távol élő család, illetve idős ember kapott mobiltelefont, hogy baj esetén mentőt, segítséget hívhasson. Sokszor siettünk rászoruló emberek segítségére a legkülönbözőbb krízisesetekben, így tűzifával, ruhane-művel, ennivalóval való ellátásukban is segítenünk kellett, mert sajnos, ilyen problémákkal is küzdenek manapság emberek.

Egyesületünk közreműködésével szerveztünk gyűjtést egy idős házaspárnak egy napelemes rendszer beszerzésére, mivel ők távol a várostól, víz és áram nélkül élnek be-tegen, elhagyatottan. Az akció sikerrel zárult, a napelemes rendszer beszerzése és beépítése óta nem kell attól tartanunk, hogy a gyertya és petróleumlámpa veszélyt jelenthet számukra a hétköznapiakban. Az akcióval még az esti híradásokba is bekerültünk.

Mivel szervezetünk népszerűsége és hatékonysága folyamatosan nő, ezért gondoltuk azt, hogy infrastruktúránkat is fejlesztenünk kell, mivel ezen a területen sajnos nem rendelkezünk sok mindennel. A programokat, rendezvényeinket, akcióinkat saját költségen, tagjaink befizetéseiből, hozzájárulásaiból, munkájából finanszírozzuk.

Alt Norbert
Gyula

Átfogó ellenőrzés

A Falugondnoki Hálózat Országos Módszertani Osztálya az elmúlt év folyamán monitorozta azt a 94 tanya- és falugondnoki szolgálatot, amelyek a falu- és tanyagondnoki szolgálatok beindításához, illetve a működéséhez szükséges gépjármű cseréjéhez 2005-ben a Szociális és Munkaügyi Minisztériumtól vettek igénybe pályázati támogatást. Az elemzés apropóját ugyan a támogatás felhasználásának vizsgálata adta, de a gyakorlatban a szolgálatok működésének átfogó, mindenre kiterjedő ellenőrzése valósult meg. A monitorozást végzők a támogatás felhasználása során nem állapítottak meg szabálytalanságokat, visszaéléseket, azonban a szolgálatok működésével kapcsolatban néhány hiányosságra, pontatlanságra hívták fel a figyelmet. Kihangsúlyozták, hogy a fenntartók nem aktualizálják a szolgálatok szakmai programját, a helyi rendeletet a vonatkozó jogszabályok változásainak megfelelően. A módszertani osztály vezetőjétől megtudtuk, hogy a falugondnokok hatékonyságának mérésére kidolgozott adminisztrációs pontszám-rendszer tényleges bevezetéséért továbbra is lobbizik a minisztériumnál.

Falurádióban

A Kossuth Rádió Hajnaltájt – Falurádió című műsorában 2007. június 6-án a mórakalmi tanyagondnokságokat mutatta be a riporter, aki elkísérte útjukon a tanyagondnokokat. A műsorban megszólalt Bozóki Imre, Balogné Hegedűs Edit és Farkas Ildikó tanyagondnok. Rozsnyainé Marika a mórakalmi önkormányzat osztályvezetője tanyagondnoki szolgálatok szükségességéről, s a normatív ellátásról beszélt.

Testvértelepülések

A Nemzeti Civil Alapprogram támogatásával megjelent a Testvértelepülések című kötetben a vajdasági kapcsolat-építő konferencián megjelent települések bemutatkozására került sor. Maczkó József köszöntő szavait egyesületünk bemutatása követte. A magyarországi falugondnoki szolgálat értékeit Kemény Bertalan, a szerbiai bevezetés jogi lehetőségeit Bíró Anikó jogász ismertette. Kelebia, Csikéria, Öttömös, Ruzsa, Zsana, Tompa, Mezőhegyes, Bácsalmás bemutatkozása mellett Kishegyes, Bácsfeketehegy, Kelebija, Horgos, Királyhalma, Kispiac, Magyarkanizsa, Pescara, Oromhegyes, Bajmok vajdasági településeket ismerhetjük meg a kiadványból.

Autók menetrend szerint?

Tavaly decemberben kormányhatározat 2230/2006. (XII. 20.) jelent meg a közösségi közlekedés közléptávú átalakításáról, melynek egyik pontja szerint meg kell vizsgálni az iskolabusz program és a falugondnok buszok menetrend szerinti közforgalmú autóbusz közlekedésbe történő integrációs lehetőségeit. A rendelkezés a helyközi tömegközlekedési rendszer átalakítását szolgálja. A feladatot a Gazdasági és Közlekedési Minisztérium Közzolgáltatások Szervezése Főosztálya kapta.

Egyesületünket is megkereste a minisztérium, hogy adjunk állásfoglalást a tervezett intézkedésről. Több település véleményét is kikértük. Állásfoglalásunk kialakítását a Baranya Megyei Falugondnokok Egyesülete is segítette. Legtöbbet Fülöpjakab jegyzője, Mészáros László dolgozott azon, hogy véleményünk szakmailag is kifogástalan legyen. Állásfoglalásunkat a minisztériumnak megküldtük. **Az állásfoglaláshoz érkezett vélemények:**

- Ha nem születik megoldás az aprófalvas települési szerkezettel bíró térségek közösségi közlekedésének megoldására, az felgyorsítja az aktív korban levők elköltözését, nehezíti a beköltözést, illetve elősegíti a szegénységgettó kialakulását.
- Kistérség szintű közlekedési koncepció kellene. Legyen lehetőség kistérségi társulás keretei között helyközi menetrend szerinti busz közlekedést működtetni, de ez ne a falugondnoki autó legyen.
- A jelenben kibontakozó periódusban (kispósták megszűnése, kiskölkolák tovább koncentrációja, önkormányzatok kiskölkolák folytan jelentkező napi élelmiszer-ellátatlanság, orvosi ügyelet tovább körzetesítése, Volán járatok ritkulása stb.) a falugondnoki szolgálatok szükségessége felértékelődik. Nem képes egy-egy falu- vagy tanyagondnok az egyre fokozódó folyamatot

ellensúlyozni, a megnövekedett feladatoknak megfelelni. Így teljesen elképzelhetetlen, hogy a falugondnoki szolgálatok bekapcsolódjanak a tömegközlekedés megoldásába.

- A falugondnok feladatköre nem bővíthető a menetrend szerinti járatokkal, mivel ez a megkötöttség korlátozza az állami normatívával támogatott alapfeladatok ellátásában.
- A falugondnokok munkaideje legfeljebb napi 8 óra (kötetlenül). Ha menetrendszerinti buszszállítást végezne, ebben az idő intervallumban már a feladat végzése nem megoldható, további létszámbővítést kellene alkalmazni.
- Igény szerint a falugondnok most is végez estenként személyszállítást a menetrend szerinti járatokra az egyéb ellátandó feladatok mellett, azonban a rendszeres személyszállítás nem megoldható a falugondnoki szolgálat keretein belül. Az olyan kistérségeken (500 fő lakosságszám alatt), ahol a falugondnoknak fennmaradó szállítási kapacitása van, javasolt a szolgálat társulási alapon való működtetése.
- Van néhány falugondnok, aki a tömegközlekedéshez való hozzájárásban is segít, vagy szerződés keretében munkahelyre hordja a falubelieket. Azonban általában a falugondnok feladatköre nem bővíthető a menetrend szerinti járatokkal való együttműködéssel, mivel ez a megkötöttség korlátozza az állami normatívával támogatott alapfeladatok ellátásában. A falugondnoki szolgálat a helyi képviselő testület által jóváhagyott egyedi szakmai program és ezen alapuló helyi rendelet alapján működik, a vonatkozó rendelet pedig az alapfeladatokra ajánlásokat tesz, de nincs országosan kötelező szolgáltatás. A tanyagondnok rendeletben előírt szociális alapfeladatai

nak rovására tudja csak a tanyavilágból a település központjába a gyermekszállításokat teljesíteni. Az ellátási területen lévő rászorulókat szakrendelésre szállítása stb. arra az időszakra esik, amikor a gyermekszállítás iránti igény is felmerül reggel.

A fentebb hivatkozott SzCSM-rendelet 19. §-a kizárja a szociális alapfeladat ellátásának szüneteltetését, ez a működési engedély és a normatíva veszélyeztetésével járna. A falu- és tanyagondnok az önkormányzati rendeletben ellátott feladatokat látja el, amik az alábbiak lehetnek települési szükségletektől függően: a betegek (orvoshoz, szakrendelésre) szállítása, gyógyszerkiváltás, széthordás, árubeszerzés, bevásárlás a tanyasiaknak, kenyér, ivóvíz-, tejkihordás, terményszállítás, gázpalack-csere, tanyán élőknél hivatalos ügyek intézése, vérnyomásmérés, családsegítő- és gyermekjóléti szolgálatok szakembereinek tanyára szállítása, munkahelyteremtés lehetőségeinek keresése, környezettanulmány készítése, „éjjel-nappal” hívható segélyszolgálat, lakossági tájékoztatás, civil szervezet szervezése, vezetése, esetleg pályázatok írása, focicsapat, civil szervezetek hétfévenkénti szállítása is.

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium álláspontja szerint a falugondnokság jóval több, mint a közlekedést lehetővé tevő szolgáltatás. A falugondnok a település lakosaként központi szerepet játszik a település életében, és munkaidejének nagy részét a személyes kapcsolatok ápolása, a tanácsadás, segítségnyújtás adja meg. Ezt a munkát teszi lehetővé a viszonylag szabad időbeosztás, amelyet megszüntetve sérülne a szociális célkitűzés.

A Gazdasági és Közlekedési Minisztérium által készített kormány-előterjesztés összegzésében olvasható: A jelenleg hatályos közúti személyszállítást szabályozó törvények nem adnak lehetőséget arra, hogy az önkormányzatok a tulajdonukban és üzemeltetésükben levő buszokkal menetrendszerinti személyszállítást végezzenek. **A falugondnoki buszok menetrend szerinti közforgalmú autóbusz közlekedésbe történő integrációja ezért sem a rendelkezésre álló járművek műszaki megfelelősége, sem a falugondnoki szolgáltatásban történő beilleszthetősége szempontjából szakmailag nem támogatható.**

Száz szervezet könyve

Civil együttműködés a címe annak a kötetnek, melyben az egyesületünk működési területén (Bács-Kiskun, Csongrád, Békés, Jász-Nagykun-Szolnok és Pest megye) lévő falugondnokos települések civil szervezeteit mutatja be ebben a kötetben. Közel száz szervezet mutatkozik be abból a 623 nonprofit szervezetből, melyet sikerült feltérképeznünk. Külön köszönet a gyűjtőmunkáért egyesületünk tagjainak, hiszen az állatvédő alapítványoktól az ifjúsági szervezetekig, a színjátszóktól a népdalkörig, a mozgáskorlátozottaktól a daganatos betegekig, a fogyatékosokat lovasterápiával gyógyítóktól az intelligens faluért együttműködőktől, a nyugdíjasoktól a polgárőrkig mindenféle szervezettel találkozhattunk, megismerkedhettünk, s kapcsolatot építhettünk.

Sokoldalú múzeum Kecskeméten

A falu- és tanyagondnokok közül sokan felkeresték már (akik pedig még nem, figyelmükbe ajánljuk!) a Dunamelléki Református Egyházkerület egyházművészeti gyűjteményét, a Ráday Múzeumot. Az intézményt 1967-ben alapították és 1983 óta működik Kecskeméten. Hozzánk hasonló református gyűjtemények működnek Debrecenben, Sáropatakon és Pápan.

Egyházkerületünk a legnagyobb magyarországi református egyházigazgatási egység. A Dunamelléki Református Egyházkerület a Duna-Tisza közén és a Dunántúl déli részén található nyolc egyházmegye: a bácskiskunsági, baranyai, délpesti, északpesti, tolnai, vértessaljai, budapest-északi, budapest-déli református egyházigazgatási egysége. Az egyházkerület első püspöke Szegedi Kis István (1505–1572) volt, aki 1563-tól terjesztette ki gondozását a területre.

A Ráday Múzeum nevével a gyűjteményünk alapját megteremtő Ráday családra emlékezik. A gyűjtemény alapítója Ráday Pál (1677–1733), II. Rákóczi Ferenc fejedelem titkára majd kancelláriájának igazgatója. Ő vetette meg a később oly híressé vált könyvgyűjtemény alapjait.

Ráday Pál fia, Gedeon (1713–1792) apja nyomdokain haladva jelentősen bővítette a könyvtárat, mely így a korszak legjelentősebb közép-európai köznemesi könyvtárává lett. A könyvtár Ráday Gedeon idejében afféle nyilvános intézményként is működött, hiszen igen sok kölcsönzésről maradtak fenn adatok. A könyvgyűjtő, író Ráday a gyűjtés egyéb szenvedélyeinek is hódolt: érmeikkel, grafikákkal, festményekkel gyarapította a család értékeit. A Rádayak által létrehozott gyűjtemény 1859-ben került a Dunamelléki Református Egyházkerület tulajdonába.

Múzeumunk gyűjtőterülete az egyházkerület egészére kiterjed. Gyűjtőkörünkbe a kebelbeli gyűlekezetek életét, történetét reprezentáló anyag – elsősorban tárgyak – (történeti források, képző-, ipar- és népművészet) tartozik. Gyűjteményünk anyaga több mint tízezer darab leltári egységet számlál, mely napjainkban jórészt adományok révén gyarapodik.

A Ráday Múzeum a kecskeméti Ókollégium épületében található. Az Ó- megjelölés arra utal, hogy ez a kecskeméti reformátusok régebbi iskolaépülete. Itt a nagy anyaiskolákhoz (Debrecen, Sáropatak, Pápa) hasonló módon többszintű oktatás folyt. A később emelt iskolaépületet Újkollégiumnak hívják a kecskemétiak.

A Ráday Múzeum célja, hogy látogatóinkat megismertessük a magyar kálvinista gyűlekezetek életével. Kiállításunk a Dunamellék református egyházművészetét tárja a látogató elé. Bemutatjuk templomaink berendezési tárgyait, a református istentisztelet liturgikus hagyományait, az ehhez kapcsolódó tárgye gyűjteményeket. Ezek, bár speciális igényre készültek, hordozói koruk jellemző stílusirányzatainak. A református egyház életét, művészeti megnyilvánulásait, annak fő tendenciáit mutatjuk be, ezen belül pedig azokat a klenódiumokat, festett asztalosmunkákat, egyháztörténeti emlékeket tárjuk a közönség elé, melyek a Dunamellék gyűlekezeteit leginkább jellemzik.

Anyagunkban helyet kaptak az ötvösművészet remekei, az önművészet, a kerámia- és textilművészet kiváló darabjai. A kiállítás tájékoztatást ad a református liturgia kialakulásáról, annak sajátos vonásairól. Megismerhetők a református templomok tipikus berendezési tárgyai. Kiállításunk anyaga évszázadokat átölelve, a hazai reformáció kezdeteitől mutatja be gyűlekezeteink ízlésvilágát, tárgykultúráját, puritánságát és mértékartással párosuló díszítő kedvét. A bemutatott tárgyak, klenódiumok a hajdan volt nemzedékek küzdelmét, igyekezetét és hitét közvetítik a látogatók számára. Kiállításunkkal 18. századi zeneművek hallgatása mellett ismerkedhetnek a látogatók.

Múzeumunkban az egyházművészeti gyűjtemény mellett látogatható két jelentős letéti gyűjtemény is. Fuxreiter András védett ásványgyűjteménye állandó és időszakos bemutatókkal várja az őslénytani leletek, kőzetek, ásványok iránt érdeklődőket. A Föld öt kontinenséről származó ásványok mellett láthatók itt ősmaradványok: dinoszaurusz-lábnyom, mamutcsontok, borostyánba zárványosodott rovarok is. A kiállítás

célja, hogy megismertesse az élettelen természet szépségeit, és egyben szemléltető anyagot nyújtson a közép- és általános iskolai földrajz, kémia, biológia, környezetismeret, fizika és történelem tanításához. Hanga István órás-mester évtizedek óta gyarapítja több száz darabos óragyűjteményét, melynek válogatott darabjait mutatjuk be. A kiállított anyagban a toronyóra-szerkezetektől az asztali, kandalló-, faliórákon keresztül a zseb- és karórákig minden időmérő-szerkezet képviselteti magát. Kiállításunkon látható továbbá egy, az 1930-as évekből származó órásüzlet eredeti berendezése is. A gyűjtemény darabjai egyaránt jelentősek a technikatörténet és az iparművészet szempontjából.

Állandó kiállításaink mellett megújuló időszaki kiállításokkal is várjuk látogatóinkat. A Ráday Múzeum egy kicsi, ám sokoldalú gyűjtemény Kecskeméten, ahová szeretettel várunk minden érdeklődőt! Kiállításainkat ajánljuk a kultúrtörténet, az egyháztörténet, a művészettörténet iránt érdeklődőknek, a szép tárgyak csodálóinak, az ásványok és az órák szerelmeseinek.

Fogarasi Zsuzsa

Elérhetőség:

Ráday Múzeum, 6000 Kecskemét,
Kálvin tér 1. Ókollégium
Cím: 6001 Kecskemét, Pf. 238
Tel./fax: 06-76/486-226
www.radaymuzeum.hu

Búcsú és köszöntő

A jó hírek mellett, sajnos, mindig akad kevésbé jó is. Fuszanecker Tibor csengődi tanyagondnok kollégánk egészségi állapota miatt nem tudja a továbbiakban ellátni a tanyagondnoki szolgálatot. Sajnos csak rövid ideig dolgozott tanyagondnokként, mégis reméljük, hogy közösségünkkel ezután is tartja majd a kapcsolatot. Helyén július 16-án kezdi meg munkáját Csengőd új tanyagondnoka, Suba László, aki július 27-én, a csengődi Kulléri Iskolában 18 órakor kezdődő Tanyafórumon mutatkozik be a külterületen élő lakosságnak.

12

Július

*Ki tavaszát el nem fecsélte,
Gyümölcsöző leszen nyara,
S mire amit vetett megéri
Learathatja mind maga.*

*Az élet és természet egykép
Bevált sok dús ígéretet.
Virágból lesz gyümölcs a fákon,
S ábrándokból lesz férfított.*
(Reviczky Gyula: Nyár – részlet)

Naptárunkban – bármely nép, bármely vallás naptárában – az évente ismétlődő ünnepek vannak túlsúlyban. Ezek kiindulópontja rendszerint a termelőmunkának valamelyik kiemelkedő fontosságú szakasza: vetés, aratás, terménybetakarítás, gyümölcs- vagy szőlőszüret. Eredetük jellegénél fogva ezek rendszerint valamilyen módon a négy, csillagászatilag is nevezetes nap egyikéhez, a téli vagy nyári napfordulóhoz, a tavaszi vagy őszi napéjegyenlőséghez kapcsolódnak.

*Az évek szám szerint forognak.
De szépek mind a hónapok,
mert van nevük a hónapoknak.*
(Nemes Nagy Ágnes:
Angyal – részlet)

Néprajzolás

A római naptárban a július hónap eredetileg a fantáziátlan Quintilis, „Ötödik” nevet viselte, mivel az egykori márciusi évkezdéstől számítva az ötödik hónap volt. I. e. 44-ben Marcus Antonius hízelgő javaslatára nevezték el júliusnak Julius Caesar-ról, aki e hónap 12. napján született.

*Esős Illés rossz,
mert áldást nem hoz.
Jakab napja vihart szül,
Magdolna sárban csücsül.
Anna asszony reggele
már hűvös, ne játssz vele.
Mihelyt a pók széttépi hálóját,
Jön a felhő, s rögtön
tartós esőt ad.*

(Népi mondóka)

Július 20. a görög és protestáns naptárban Illés napja. A bibliai elbeszélés szerint az ószövetségi prófétát tanítványa, Elizeus szeme láttára tüzes szekéren ragadta égbe az Úr.

Illés napja különösen a szegedi és göcseji népnek, valamint a görögka-

tolikus magyarságnak, továbbá a bajai bunyevácoknak, mohácsi sokácoknak számon tartott ünnepe. Középkori katolikus hagyomány nyomán dologtiltó nap: nem aratnak, nem hordanak. Helyi monda szerint egy jómódú gazda ezen a napon hordatta össze a gabonáját. Vacsora idején a villám belecsapott a pajtába, porrá is égett.

*Az Úr Illésként elviszi mind,
Kiket nagyon sujt és szeret:
Tüzes, gyors sziveket ad nekik,
Ezek a tüzes szekerek.*

*Az Illés-nép Ég felé rohan
S ha megáll ott, hol a tél örök,
A Himaláják jégcsucsain
Porzik szekerük és zörög.*

*Ég s Föld között, bús-hazátlanul
Hajtja őket a Sors szele.
Gonosz, hűvös szépségek felé
Száguld az Illés szekere.*

*Szivük izzik, agyuk jégcsapos,
A Föld reájuk föl kacag
S jég-útjukat szánva szórja be
Hideg gyémántporral a Nap.*

(Ady Endre: Az Illés szekeren)

Osztálytalálkozó

Ebben az évben is, megtartottuk falugondnoki osztálytalálkozónkat, ezúttal Fülöpházán. Tavaly felajánlotta fülöpházi kolléganőnk, Csernákné Marika, hogy náluk van egy jó szálláshely a Kiskunsági Nemzeti Park területén, az erdei iskola, ami alkalmas lenne a találkozóink megtartására, és amiben nem kellett, hogy csalódjunk, mert a hely és a környezet is csodálatos volt. Minden osztálytársunknak gondosan időben elküldtük az igényesen megszerkesztett meghívót a várható programmal. Kicsit megriasztott bennünket, szervezőket, hogy kevesen jelentkeztek a meghívásunkra. Belátjuk, hogy mindenki nagyon elfoglalt és sok a munkája, de úgy gondolom, pontosan ezért van szükségünk néha egy kis pihenésre, lazításra.

Aki ott volt jól érezte magát, jókat beszélgethetett, részt vehetett egy fogathajtó versenyen Izsákon, és

persze egy kimerítő gyalogtúrán a kiskunsági „mozgó” homokbuckák között, melyek rendre mindig elszaladtak előlünk. Finomakat evett Marika körömpörköltjéből, Turcsán Pista lecsójából és pacaljából, és nem utolsósorban mi lányok Erika és Edit kakaspörköltjéből. Összességében tartalmas kikapcsolódásban lehetett

részünk és mindenki sajnálhatja, aki nem volt Fülöpházán. Remélem, jövőre már nem hagyja ki senki!

Köszönjük még egyszer Csernákné Marika szíves vendéglátását!

Kovácsné Kacz Erika
Röszke

DUNA-TISZA KÖZI FALUGONDNOKI HÍRLEVÉL

Kiadja:

a Falugondnokok

Duna-Tisza Közi Egyesülete

e-mail: info@falugondnoksag.hu

honlap: www.falugondnoksag.hu

iroda: 6000 Kecskemét, Ipoly u. 1/A

Telefonszám:

06-76/507-543

Fax: 06-76/507-544

Szerkeszti:

Borzák Tibor, Csörszné Zelenák Katalin,

Tóth Márta, Moiskó Csilla

Rajz: **Vida Ágnes**

Engedélyszám: 2.9/776-1/2006

Nyomda: Print 2000, Kecskemét

**Megjelent a Nemzeti Civil Alap
és az EU támogatásával**